

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3057/2021. (II. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.141/2018/14. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.314/2019/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Réti László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítványozót – mások mellett – a Fővárosi Törvényszék 1.B.229/2017/85-I. számú ítéletében bűnösnek mondta ki különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntettében, és vele szemben három év hat hónap tartamú börtönbüntetést, négy év tartamú közügyektől eltiltást szabott ki és öt évre eltiltotta a gazdasági társaság ügyvezetői tisztségének gyakorlásától.
- [3] A büntetőeljárás az elsőfokú ítélet ellen bejelentett kétirányú fellebbezések folytán másodfokon a Fővárosi Ítéltáblán folytatódott 2.Bf.141/2018. számon, ahol 2018. október 18. napján – az aznapra tűzött nyilvános ülés megkezdése előtt – az indítványozó védője kizárási okot jelentett be az eljáró másodfokú tanács előadó bíró-jával szemben, mivel az előadó bíró annak az ügyvédnek volt a házastársa, aki az ügyvédi kamara főtítkáraként több feljelentést tett, illetve peres eljárást kezdeményezett a védővel (mint ugyanazon ügyvédi kamara elnökével) szemben, és ennek során készült olyan okirat is, amelyet tanúként az előadó bíró írt alá.
- [4] A kizárási bejelentés alapján a Fővárosi Ítéltábla másik tanácsa az 5.Bkk.10.763/2018/2. számú, 2018. október 29. napján meghozott végzésével az érintett bíró kizárását megtagadta.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.141/2018/14. számú, 2018. november 6. napján meghozott ítéletében az indítványozó terhére rótt bűncselekményt társtettesként elkövetettnek minősítette és a börtönbüntetésének, illetve közügyektől eltiltásának mértékét hat-hat évre emelte fel.
- [6] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, amelyben, – egyebek mellett – arra hivatkozott, hogy a másodfokú eljárásban kizárt bíró járt el és azzal, hogy a Fővárosi Ítéltábla elfogultsági kifogásának nem adott helyt, megsértette a tisztességes eljáráshoz való jog alapvető elemét, a bíróság függetlenségének és pártatlanságának a követelményét. Az indítványozó felülvizsgálati indítványában arra is hivatkozott, hogy a terhére rótt – a jogerős ítéleti tényállás 1. pontjában szereplő – cselekmény büntethetősége elévült. A Kúria Bfv.III.235/2019/11. számú végzésében a jogerős határozatot hatályában fenntartotta.
- [7] 2. Az indítványozó azért fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.141/2018/14. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.314/2019/7. számú végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdéseit.
- [8] Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az említett bírósági döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [9] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az a tény, hogy a másodfokú eljárásban olyan bíró vett részt, akitől az ügy elfogulatlan megítélése nem volt elvárható, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványának, a pártatlanság követelményének a sérelmét okozta. A pártatlansággal kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlat ismertetése során kiemelte, hogy a pártatlanság alkotmányos megítélése során az ún. szubjektív (az adott bíró ügyben kifejtett magatartását, hozzáállását vizsgáló) teszt mellett jelentősége van az objektív tesztnek is, amely arra vonatkozik, hogy a bíró, illetve az eljárásjogi szabályozás elégséges garanciát nyújtott-e minden olyan helyzet kiküszöbölésére, amely

a pártatlanság tekintetében jogos kételyeket ébreszthet. Az indítványozó szerint az ügyében is az objektív teszt alkalmazva állapítható meg a pártatlanság követelményének a sérelme, mivel nem annak van jelentősége, hogy az eljáró bírónak valóban minden részletre kiterjedő tudomása volt-e a férje és az indítványozó védője közti konfliktusról, illetve valóban segített-e a férje által az indítványozó védője ellen indított jogi eljárásokban. Az objektív teszt alapján annak van jelentősége, hogy – önmagában a házastársi kapcsolat, az ezzel járó jogok és kötelezettségek alapján – kizárható-e az elfogultság látszata. Márpedig – szól az indítványozó érvelése – a házasság alkotmányjogi és polgári jogi fogalmából, illetve abból a tényből, hogy a jogásztársadalom számára is közzismert, nyilvánvaló volt a szóban forgó bíró és ügyvéd házastársi kapcsolata, valamint az említett ügyvéd és az indítványozó védője közti konfliktus is, mindenképpen kétely merülhet fel a bíró pártatlanságát, objektivitását illetően.

- [10] Az indítványozó – tekintettel arra, hogy az általa állított, az eljáró bírót érintő elfogultság nem a személyét érintően, hanem az alapügyben a védelmét ellátó személlyel kapcsolatban merült fel – kitért a terhelt és védő büntetőeljárásban szabályozott kapcsolatára is. Hangsúlyozta, hogy a védő alkotmányjogi helyzetéből következően, az ítélező bírónak a védővel szemben fennálló elfogultsága mindenképpen a terhelttel szembeni elfogultsághoz hasonlóan értékelendő.
- [11] Az indítványozó tehát a Fővárosi Ítéletábra említett döntését azért találta Alaptörvénybe ütközőnek, mert az eljárásban – álláspontja szerint – kizárt bíró vett részt, míg a Kúria említett végzésének alaptörvény-ellenessége abban áll, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárás során – azáltal, hogy hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet – nem orvosolta a pártatlanság sérelmét.
- [12] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében garantált joga (azaz olyan cselekmény miatt állapították meg büntetőjogi felelősségét, amely nem minősült bűncselekménynek), mivel álláspontja szerint a terhére rótt bűncselekmény büntethetősége elévülés folytán már megszűnt.
- [13] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [14] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [15] 3.2. Az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése vonatkozásában az alapjogi sérelmét pusztán állította, azonban a kérelem nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak, ha a támadott bírói döntés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés, vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [17] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését érintő részében – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [18] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben terheltként szerepelt, és jogerősen megállapították büntetőjogi felelősségét, illetve szankciót szabtak ki vele szemben. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [19] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.

- [20] Az Alkotmánybíróság korábban megállapította, hogy elfogultsági kifogások előterjesztése során a visszaélésszerű joggyakorlás megakadályozása céljából korlátozást jelent az a büntetőeljárás rendelkezés „amely szerint indokolás nélkül lehet elutasítani az ismételten, ugyanazon pontra hivatkozó és alaptalan kizárás iránti indítványt. [...] Mindezekon kívül, a felülvizsgálat szabályai közül pedig [...] még további korlátozást fogalmaz meg, amely szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt. E feltételek hiányában szenvedő kizárás indítványok vizsgálat nélkül utasíthatóak el. Ehhez társul a korábban már vázolt bírói gyakorlat, amely további, tartalmi jellegű korlátozásként fogalmazza meg, hogy az elfogultságra alapított kizárás indítvány csak konkrét és alapos, az ügyre vonatkozó ok megjelölésével vezethet eredményre.” {25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [46]}
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alapügyben – a jogerős döntés meghozatalát megelőzően – az arra jogosult bíróság megvizsgálta és alaptalannak találta az indítványozó elfogultsági kifogását. Ennek során a bíróság utalt arra, hogy az indítványozó védője nem terhelte annak a büntetőeljárásnak, amelyben az elfogultsági kifogást bejelentette és nincs semmilyen összefüggés az alapügy és a kamara főtítkárnak feljelentése alapján indult büntetőügy között. A bíróság az elfogultsági kifogást megvizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy önmagában a házastársi kapcsolat senkit nem tehet felelőssé a házastárs magatartásáért, a házastárs nem osztja a partnere mikénti megítélésének a sorsát. Rögzítette azt is, hogy konkrét adatok hiányában az elfogultság megállapításához kevés az a feltételezés is, hogy a házasság fennállta alatt a házastársak nem csupán maradéktalanul ismerik a házastársuk minden tevékenységét, hanem abban tökéletesen egyező véleményen is vannak (lásd a Fővárosi Ítéltábla 5.Bkk.10.763/2018/2. számú végzése, 2–3. oldal). A felülvizsgálati eljárásban eljáró Kúria pedig végzésében leszögezte, hogy az indítványozó a felülvizsgálati indítványában azonos tartalommal, ismételten terjesztette elő elfogultsági kifogását, erre viszont a büntetőeljárás törvény nem ad lehetőséget, így kizárás igény ismételt érvényesítésére a felülvizsgálati eljárásban sem volt törvényi lehetőség (lásd a Kúria Bfv.II.314/2019/7. számú végzése, Indokolás [88]).
- [22] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2057/2019.

• • •